

**ABSOLVENTSKÁ PRÁCE
ZÁKLADNÍ ŠKOLA, ŠKOLNÍ 24, BYSTRÉ 569 92
9.ROČNÍK**

Rok 1968 očima pamětníků

Petra Dočekalová

ŠKOLNÍ ROK 2018/2019

Prohlašuji, že jsem absolventskou práci vypracovala samostatně a všechny použité zdroje jsem řádně uvedla. Děkuji za pomoc při zpracování tématu Mgr. Janu Neudertovi za poskytnuté informace.

V Bystrém dne

1 Obsah

Obsah

1 Obsah.....	1
2 Úvod.....	2
3 ČESKOSLOVENSKO V ROCE 1968.....	3
3.1 PŘED VZNIKEM PRAŽSKÉHO JARA.....	3
3.2 ROK 1968 – ZAČÁTEK PRAŽSKÉHO JARA.....	3
3.3 HORKÉ LÉTO 1968.....	4
3.4 HISTORIE SE OPAKUJE – 21. 8. 1968.....	5
3.5 KONEC PRAŽSKÉHO JARA (22.8. 1968 – DUBEN 1969).....	6
4 Vzpomínky pamětníků.....	8
4.1 Jindřiška Hauptová.....	8
4.2 František Halva.....	10
4.3 Marie Loskotová.....	12
5 Závěr.....	17
6 Použité zdroje.....	18

2 Úvod

Jako mou absolventskou práci jsem si vybrala rok 1968 očima pamětníků. Toto téma jsem si vybrala, protože mě zajímalo, jaká byla dříve doba a jak to lidé prožívali, kteří měli možnost tyto události zažít. Chtěla bych zjistit, jak lidé tyto události vnímali. A že bychom si měli vážit, v jaké době žijeme.

3 ČESKOSLOVENSKO V ROCE 1968

3.1 PŘED VZNIKEM PRAŽSKÉHO JARA

V 1. polovině šedesátých let se ČSSR potýká s vážnými hospodářskými problémy, které měla vyřešit reforma celé společnosti. Stále častěji je požadováno vyšetření událostí 50. let. Došlo k uvolnění cenzury, a to se projevilo v různých oblastech společenského života. Zvláště v kultuře se dějí věci, ještě před pár lety nemyslitelné. Vycházejí knihy a díla zakázaných spisovatelů, rozvíjí se publicistika. Vysílají se diskuzní programy ve veřejnoprávní televizi a také v rozhlasu. „Rozhlas a televize, která se v této době začala masově šířit, přinášela kromě nových a pravdivěji podávaných zpráv také západní populární hudbu, mládež si osvojovala západní módu, nejen v oblečení, ale i v účesech“... (Československo 1946-1992 str. 34)

Bylo napsáno mnoho nových divadelních her. „V brněnském divadle Večerní Brno byla roku 1964 uvedena hra Milana Uhdeho Král Vávra, chápána ve své době jako neskryvaná kritika panujících poměrů.“ (Československo 1946-1992 str. 34)

Otevřeně se kritizovala politická situace v Československu. „Vyvrcholením kritické vlny se stal IV. Sjezd československých spisovatelů, který se konal v červnu 1967. Sjezd spisovatelů se stal ztělesněním úsilí o nalezení nových cest, jimiž by se společnost měla dát, demokratizaci jejího života. (Československo 1946-1992 str. 34-35)

To se stalo osudové hlavně pro organizátory sjezdu a také pro ty, kteří na sjezdu přednášeli svoje projevy. Vedení KSČ zakázalo jejich činnost, zbavilo je zaměstnání a vyloučilo ze strany. Společnost se ale nezadržitelně blíží k zásadním změnám. V říjnu 1967 se koná podzimní zasedání ÚV KSČ, kde někteří komunisté požadovali hlubší politické a hospodářské změny. Ostrou kritiku sklídl také prezident ČSSR Antonín Novotný. „Ostrá kritika, které byl Novotný podroben, vedla k jeho odvolání ze stranických funkcí. Novým I. Tajemníkem ÚV KSČ byl zvolen Alexandr Dubček, dosud nejvyšší představitel KS Slovenska. Spolu s ním se do vrcholných funkcí začali prosazovat stoupenci zásadních změn ve společnosti a také oběti bezpráví 50. let.“ (Československo 1946-1992 str.36)

K této zásadní změně došlo v prvních lednových dnech 1968.

3.2 ROK 1968 – ZAČÁTEK PRAŽSKÉHO JARA

Další změna se udála hned na začátku března roku 1968, kdy 4. 3. byla zrušena předběžná cenzura. „Denní tisk, rozhlas i TV začaly pravdivě psát a hovořit o nejpálčivějších otázkách současnosti, o nutnosti změn, ale také o nedávné minulosti. Vedení KSČ ustanovilo vyšetřovací komisi, která měla objektivně vyjasnit skutečný průběh i pozadí politických procesů“ (Československo 1946-1992 str. 36)

Prezident Antonín Novotný dne 22. 3. 1968 odstoupil ze své funkce a spolu s ním odstoupili i další funkcionáři. Vedení KSČ i vedení země prochází velkou změnou.

Po Antonínu Novotném byl zvolen prezident ČSSR generál Ludvík Svoboda, hrdina 2. světové války. Odchází také příznivci politiky Kremlu. Ludvík Svoboda 8.4.1968 jmenoval novou vládu, z jejímž čele byl Oldřich Černík. „Mistopředsedou vlády se stal Ota Šik, rozhodný stoupenec hospodářských reforem, ministrem zahraničí Jiří Hájek a ministrem vnitra Josef Pavel, oba oběti nezákonností 50. let. V polovině dubna odstoupil předseda Národního shromáždění Bohuslav Laštovička a jeho nástupcem se stal Josef Smrkovský, v minulosti rovněž vězeň režimu.“ (Československo 1946-1992 str. 37)

Počátkem dubna zasedá ÚV KSČ, kde byl přijat a schválen Akční program KSČ. Tento program ji nejčastěji charakterizován heslem „Socialismus s lidskou tváří.“ 1. máj roku 1968 a s ním spjaté oslavy dokazoval, že národ stojí při sobě. V průvodech kráčeli představitelé KSČ a spolu s nimi studenti, skauti, pionýři nebo legionáři vedle sebe a dobrovolně. Květen byl také dobou, kdy se zakládaly různé výbory a svazy. Vznikl např. Klub 231, Klub angažovaných nestraníků. Tento vývoj událostí v ČSR je pro Kreml velmi znepokojující. V Moskvě se sešli Dubček se sovětskými představiteli, kde jednali o situaci v ČSSR a sovětské představitelé se obávali narušení socialismu demokratickými vlivy. Dubček a spol. svými argumenty přesvědčovali, že změny nepovedou odpoutání ČSSR ze Sovětského bloku. V ČSSR pravověrní komunisté zahájili útok proti demokracii.

„Odpůrci demokratického procesu viděli jedinou svoji naději v ozbrojeném vpádu sovětských vojsk do ČSSR. S písemnou žádostí o provedení tohoto činu se také obrátili na vedení KSČ.“ (Československo 1942-1992 str.37)

Toto jednání vyvolalo odezvu u demokratů a 27.6.1968 zveřejnil některý tisk stať Dva tisíce slov. Autorem byl Ludvík Vaculík a stať požadovala, aby v ČSSR nastaly další demokratické změny. Stať ale byla pro svůj obsah vedením KSČ odsouzena. Zhruba v tentýž čas, kdy probíhaly rezoluce k článku Dva tisíce slov, došlo na území ČSSR ke společnému cvičení ozbrojených sil Varšavské smlouvy. Do ČSSR se sjely ozbrojené jednotky, naše území však již neopustily a tiše vyčkávaly na pokyny z vyšších míst. Navenek to však vypadalo, že se nic neděje.

3.3 HORKÉ LÉTO 1968

V půlce července se konalo ve Varšavě zasedání, kterého se zúčastnilo vedení komunistických stran pěti zemí. Jasně téma byla situace v ČSSR. Jednání se ale ČSSR nezúčastnilo. Do ČSSR byl zaslán dopis. „Zřetelně se v něm vyslovuje zásada, že odvracení ČSSR ze socialistické cesty je společnou záležitostí a obrana proti tomuto vývoji v Československu je tedy společnou povinností i právem

sousedních zemí. To není pouze vaše věc, praví se v dopisech, naše vojska za druhé světové války nedošla k Labi a Šumavě proto, aby teď toto území bylo vyňato ze sféry vlivu.“ (Naděje a zklamání str. 63)

Reakce na tento dopis byla bouřlivá, vedení KSČ označuje jednotlivé výtky za nespravedlivé a svoji odpověď se snaží přesvědčit o správném vývoji československé politiky.

„Sovětský tlak však nepolevoval. Z podmětů Komunistické strany Sovětského svazu se sešli představitelé ČSSR a SSSR v Černé nad Tisou. Jednání trvalo od 29.7. do 1. 8. 1968 a československá delegace přislíbila, že bude čelit tzv. protisocialistickým živlům.“ (Československo 1946-1992 str.38)

Překladové nádraží je svědkem čtyřdenního nátlaku ze strany sovětských představitelů na československou delegaci. Nebyly podepsány žádné dohody, od ČSSR se ale očekávalo splnění sovětských požadavků. Účastníci jednání se pouze dohodli, že se 3.8.1968 sejdou v Bratislavě. Zde se sešli vedoucí představitelé komunistických stran ČS, Bulharska, Polska, Maďarska, Německé demokratické republiky a Sovětského svazu.

„Ve společném prohlášení přijatém se na závěr se uvádělo, že obrana socialistických vymožeností je společnou internacionální povinností všech socialistických zemí“ (Československo 1946-1992 str. 38)

Češi v čele s Dubčekem mají pocit, že nedorozumění se podařilo vysvětlit a problémy jsou zažehnané. Druhá strana si jednání vysvětluje zcela odlišně a již je pro ČSSR připravena pomoc proti její vůli. Skupina komunistických činitelů, důstojníků státní bezpečnosti a armády znovu žádají o sovětské vedení o vojenský zásah v ČSSR.

3.4 HISTORIE SE OPAKUJE – 21. 8. 1968

V noci ze dne 20. na 21. srpna 1968 skončila naděje Čechů a Slováků na svobodný život. „Před dvaadvacátou hodinou přistálo na ruzyňském letišti v Praze zvláštní sovětské letadlo, jehož osádka řídila přistávání bojových jednotek. Sovětská vojska obsadila generální štáb československé armády, budovu ÚV KSČ a vládní objekty“ (Československo 1946-1992 str. 38)

Obyvatele ČSSR se podařilo pravdivě informovat o situaci v zemi. Rozhlas vysílal také text prohlášení předsednictva ÚV KSČ k dění v zemi, kde vyzývalo občany republiky ke klidu. Dále se v prohlášení uvádí, že vojenských zásah se stal bez vědomí prezidenta, vlády a ostatních orgánů.

Velitelství okupačních vojsk vysílalo své prohlášení pomocí ilegální stanice Vltava. Náplní vysílaných zpráv byla žádost českých vládních činitelů o vojenský zásah v ČSSR. Jakmile socialistická zřízení v ČSSR nebude ohroženo, opustí vojenské jednotky naše území.

Pravda byla ale jiná. Češi a Slováci okupaci odmítli, požadovali odchod cizích vojsk a obnovení nezávislosti ČSSR. V těchto těžkých chvílích se lidé dokázali spojit a plně podpořit A. Dubčeka.

„Postoj československé veřejnosti vzbuzoval obdiv. Díky němu snaha domácích zrádců o převzetí

moci ztroskotala. Díky němu také sovětsští představitelé museli jednat se členy Dubčekova vedení, což původně neměli v úmyslu. Přesto však československá věc utrpěla vážnou porážku: armáda uposlechla rozkazu prezidenta Svobody, v něhož ještě nedávno vkládali takové naděje, a zemi nebránila. Většina důstojnického sboru v čele s ministrem národní obrany naopak začala spolupracovat s okupanty.“ (Československo 1946-1992 str. 39)

Československý lid se bránil okupaci. „Od časného rána 21.8.1968 a v následujících dnech otřásly ulicemi československých měst bouřlivé demonstrace, docházelo k potyčkám s okupanty, zejména mládež s pomocí podomáckých vyrobených prostředků dokázala zničit a zapálit několik sovětských tanků.“ (Československo 1946-1992 str.39)

Češi a Slováci bránili svoji zemi bez tanků a zbraní, 72 československých občanů padlo za vizi lepšího života.

3.5 KONEC PRAŽSKÉHO JARA (22.8. 1968 – DUBEN 1969)

23. srpna 1968 prezident Československa Ludvík Svoboda odletěl do Moskvy, a kde jednal se sovětskými představiteli o situaci v Československu, protože jednání o změně poměrů v Čechách nebyla úspěšná.

„V protokolu, který byl na závěr přijat, se českoslovenští představitelé zavazovali, že neuznají XIV. Sjezd KSČ, že znovu zavedou cenzuru, že z vedoucích míst odstraní politiky nepohodlné Sovětům a naopak dosadí jejich stoupence. Současně se zavázali vytvořit podmínky pro pobyt sovětských vojsk na československém území.“ (Československo 1946-1968 str. 39)

Tento protokol nepodepsal jediný člen delegace – František Kriegel. Ohrozil tak svůj návrat do vlasti, protože Sověti ho odmítli pustit. Důvodem byla obava, že za tento čin bude v Československu považován za hrdinu.

27. 8. 1968 se československá delegace vrátila zpět do vlasti.

„Moskevský protokol nebyl nikdy oficiálně zveřejněn, vedoucí představitelé se ho však tak často dovolávali, že si každý mohl jeho obsah domyslet. Lidé pochopili, že internovaní představitelé se vrátili, vojska zatím zůstávají a nikdo nemůže říci dokdy. Také pochopili, že na vnitropolitickém životě se leccos změní a že to nebudou změny k lepšímu.“ (Naděje a zklamání str. 95-96)

Na konci srpna 1968 se situace v republice zklidnila, v ulicích se nestřílelo, vojska nebyla aktivní, političtí představitelé se vrátili do vlasti, ale další politický vývoj byl pro Čechoslováky velkým zklamáním. V Praze i v Bratislavě jednali komunisté a XIV. mimořádný sjezd KSČ prohlásili za neplatný. Splnili tak jeden ze slibů daných v Moskvě.

18. 10. 1968 Národní shromáždění schválilo Smlouvu o podmínkách a dočasném pobytu sovětských vojsk na území ČSSR.

Političtí představitelé v čele s Alexandrem Dubčekem díky tlaku ze Sovětského svazu se stále více

odkláněli od svých demokratických ideálů. To se samozřejmě nelíbilo československé veřejnosti.

„Své zklamání dávala najevo nejrůznějšími způsoby. Oslavy 28. října 1968 vyzněly jednoznačně protisovětsky. Ve dnech 6. a 7. 11. 1968, místo obvyklých oslav výročí VŘSR, proběhly v Praze, v Brně a v dalších městech bouřlivé demonstrace proti sovětské okupaci. (Československo 1946-1992 str. 40)

V listopadu 1968 odvolalo ÚV KSČ některé oblíbené politiky a poprvé zde někteří řečníci obhajovali okupaci. A tak se 19. 11. 1968 konala stávka vysokoškolských studentů podporována dělníky.

V Praze se 16. 1. 1969 upálil student Jan Palach. Svým činem protestoval proti aktuální politice státu. Účast lidí na jeho pohřbu byla známkou nesouhlasu s tehdejším politickým vývojem. Stejným činem následoval Jana Palacha středoškolský student Jan Zajíc.

V dubnu 1969 byl z funkce I. tajemníka ÚV KSČ odvolán Alexandr Dubček a do této funkce byl díky podpoře sovětských komunistů zvolen Gustáv Husák. V Československu začíná období normalizace.

4 Vzpomínky pamětníků

4.1 Jindřiška Hauptová

Jindřiška Hauptová, 72 let vzpomíná na události v roce 1968 takto:

Byla jsem mladá a zasnoubená. V roce 1968 jsem pracovala v nemocnici na Strahově ve Všeobecné fakultní nemocnici jako zdravotní sestra na chirurgickém oddělení a bydlela v Praze 10, Vršovice. 14. srpna jsem odjela se svým snoubencem a sestřenicí na dovolenou na Vysočinu. Návrat do Prahy jsme měli naplánovaný na 21. srpna. To jsme ještě netušili, že tento den se budou psát dějiny. V noci ze dne 20. srpna na den 21. srpna nás zastihla velká bouře, jako by to byla předzvěst zlých událostí. Cesta zpět do Prahy proběhla bez komplikací. Když jsme se vrátili do Prahy, nepocítili jsme žádnou změnu oproti běžnému životu. Až sousedka z našeho domu na mě volala, že Praha je plná vojáků, ať si pustím rádio. Já jsem místo toho pospíchala do práce na noční směnu. Sbalila jsem si do tašky to, co obvykle, ale netušila jsem, že domů se vrátím až za 14 dní. Do práce jsem jela tramvají. Cestou jsem už zaznamenala, že se něco děje. Na ulicích byl větší provoz oproti tomu, co býval o prázdninách. Tanky a vojáky jsem neviděla.

Měli lidi strach z okupace, přece jenom spousta lidí zažila válku.

Já měla z toho strašný strach, vnitřně, já jsem si říkala, že něco přijde a budou tady válčit (létat). Myslela jsem si, že to je od západu a ono to bylo od východu. Kvůli tomu jsem měla strach, jak to bude s námi, s našima dětma, ještě že jsem nebyla těhotná, nechtěla bych do té doby přivést dítě na svět.

Účastnila jste se nějakým způsobem protestů proti okupantům?

Vzhledem k tomu, že jsme v nemocnici byli zavřeni jako ve vězení, tak neúčastnila.

Někdo ze známých se účastnil?

Měli jsme v nemocnici jednu doktorku, která převázela pacienta přes Vltavu a nechtěli ji pustit přes most. Zastavili ji, prohledali celou sanitku, jestli nevezou ještě něco dalšího kromě pacienta a ta to pak politicky dost odnesla.

Proč chránili, střežili mosty?

Nechtěli, aby se převáželo cokoliv, zbraně nebo lidi.

Byl někdo zraněn nebo zabit vojáky z vašich známých?

Z mých známých ne, ale někteří lidé ano.

Létala letadla?

Ano, létala pořád a to jsem pak ani nevnímala. Z vyprávění rodičů mého muže si pamatuji, že oni byli toho dne na chalupě u Čáslavi a pozorovali, jak létá jedno letadlo za druhým na tamější letišti.

Jak se projevila okupace v normálním životě?

My jsme byli rozděleni (Praha), ani telefony nefungovali.

Jak na vás působili ruští vojáci?

Ti, co stáli a hlídkovali, to byli chudáci. Oni nebyli vůbec informovaní. Berlin, Berlin pokřikovali. Oni si mysleli, že jsou v Berlíně, ale byli v Praze. Tohle to tam pokřikovali, jak se domlouvali. Na Plzeňské třídě v parku spali s tanky a bojovou technikou. Bylo to hrozné, oni na okupaci nebyli vůbec vybaveni.

Bylo nějaké nedorozumění s vojáky?

Nebyl problém, já jsem to nezažila, neviděla. Ale kamarádka mi říkala, že jeden člověk jel na kole a oni ho normálně srazili do příkopu, ani se neohlédli, ale to jsem neviděla.

Ovlivnilo to běžný chod nemocnice?

Ovlivnilo. My jsme měli běžný matrace a na ně byly potahy, pro které jsme museli jezdit přes řeku. Normálně, když pacient odešel, jsme stáhli potahy a poslali je do prádelny přes řeku. Tímhle jsme byli dost omezeni. Čistými potahy jsme neplýtvali, ty jsme nechali jako polštář pod hlavu. Jelikož to byla nemocnice, tak tam byl chaos. Pro ten běžný život si to člověk ani neumí představit.

Byl život po okupaci narušen?

To už bylo tak narušený, že si lidi pak začali i nedůvěřovat. Báli se jeden před druhým promluvit, aby neřekl něco nevhodného.

Když se to jednou naruší, jde to těžko dát zpátky. Ten kontakt byl takový opatrný.

Vojáky zajímaly hlavně strojní objekty. Ruští vojáci kradli kola a hodinky.

Obrázek 1 Jindřiška v roce 1968 se svými rodiči

4.2 František Halva

František Halva, 68 let vzpomíná na události v roce 1968 takto:

Byl jsem mladý a svobodný. Bylo mi čerstvě 18 let a o politiku se moc nezajímал. Pracoval jsem jako dělník na zemědělském statku v Louce. Bydlel jsem u rodičů v Crhově. Byl jsem nejmladší z 11 sourozenců. Jako syn kulaka jsem nemohl studovat, proto než jsem odešel na vojnu, jsem pracoval nedaleko domova, abych finančně pomohl své rodině. Maminka byla po těžké nemoci, proto bylo zapotřebí každé koruny. Ráno 21. srpna jako každý jiný den jsem jel do práce. O tom, že se píše dějiny nic nenasvědčovalo. Tanky ani vojáky jsem neviděl. Provoz na silnicích byl normální.

Neměli lidi strach z okupace, přece jenom spousta lidí zažila válku.

Tady, že jsou cizí vojska, nebylo tak znát, protože vojska tu nesídlila, ale jen projížděla. Spíš tu měla trasu. Počáteční euforie se projevovala více ve městech.

Účastnil jste se nějakým způsobem protestů proti okupantům?

Jelikož protesty byly hlavně ve větších městech, tak ne. Když někdo cokoliv špatného řekl proti okupantům, ten měl později problémy.

Byl někdo zraněn nebo zabit vojáky z vašich známých?

Osobně jsem nikoho neznal, ale co mi vyprávěli moji starší sourozenci. Nedaleko od nás ve Křtěnově se stala nehoda, na které měl podíl ruský tank. Došlo ke srážce tanku a osobního vozu. Ruský tankista usnul za jízdy a vyjel z kolony do protisměru, kde v tu chvíli projížděl osobní automobil, ve kterém seděl otec se synem. Došlo ke kolizi a tanku se samozřejmě nic nestalo, ale v autě oba dva na místě zahynuli. Tuto událost připomíná pomník, který tam byl vybudován na jejich památku. Velitel ruského konvoje na místě viníka, který usnul, zastřelil.

Létala letadla?

Jedno za druhým. To byl strašný hukot. To jsem pak ani nevnímal.

Projevila se okupace v normálním životě?

To, že probíhalo pražské jaro, nebylo znát na venkově. Na venkově byli lidi chudí a ten, kdo zastával vyšší funkci, tak se málokdy dostal domů, aby podával informace. Nebylo ani kde získávat informace, televize nebyla a na noviny pomalu ani lidi neměli, rádio bylo jedno ve vsi.

Poslouchali jste rozhlas?

Poslouchali, ale vojáci prvně obsadili rozhlas a televize. Lidi, kteří tam pracovali, to potom schytali.

Viděl jste tanky nebo vojáky?

Jelikož tudy jen projížděli, tak jsem ani tank nezahlédl.

Byl život po okupaci narušen?

Dost podstatně. Jinak se mluvilo doma mezi svými a něco jiného v práci nebo v hospodě, protože si nikdo nebyl jistý, jestli ho někdo neudá na policii nebo jestli s ní nespolupracuje. Mnoho vzdělaných lidí, kteří vyjádřili svůj nesouhlas s okupací, museli opustit svá místa a šli pracovat tzv. k lopatě.

Obrázek 2 František v roce 2019

4.3 Marie Loskotová

Marie Loskotová, 84 let vzpomíná na události v roce 1968 takto:

V roce 1968 jsem měla 34 let. Pracovala jsem v Poličce v bance. Bydlela jsem ve Svojanově. Na rok 1968 vzpomínám jako na ostatní léta. O dění v Praze a v okolních městech jsem se dozvídala z rozhlasu. Vzpomínky na tento rok mám spojené s Marií Živnou a událostmi kolem její smrti. Maruška se obětovala, jako jediná ze studentského kroužku zahynula, její kolegyně ze studií odveкли na Slovensko a věznili. Studentský kroužek byl orientován proti komunistickému režimu a jeho členové

vyjádřili nesouhlas s tehdejší režimem a okupací. Dokonce prý vydali nějaký psaný dokument. Tatiněk Marušky Živné pracoval jako kastelán na svojanovském hradě. Rodina Živná bydlela u hradu. Při jedné návštěvě domova se dozvěděla, že kroužek je sledován. Šla do městečka, aby zavolala do Brna a spolužáky varovala, ale telefony už byly obsazeny. Telefonovat šla tajně, nechtěla, aby se tatiněk dozvěděl pravdu, protože by měl starost o ni a Maruška se bála, aby ho za to nezavřeli. Okolnosti jejího zatčení a věznění si už nepamatuji, ale velmi dobře se mi vybavuje Maruščin pohřeb. V úmrtním listě, kterou její rodina dostala, bylo příčinou smrti oběšení. Její matka říkala: „Tomu já nevěřím, nic takového by nikdy neudělala,“. Pohřeb se konal ve Svojanově. Maruška je pohřbena na místním hřbitově. Průvod s rakví šel od hradu kolem lomu do městečka a účastnili se ho jak Svojanovští, tak prý údajně mnoho tajných agentů státní policie, hlídali, aby si lidi nesdělovali tajné informace. Po celou dobu pohřbu nad Svojanovem kroužil ruský vrtulník, který svým hlukem narušoval průběh pohřbu. Myslím si, že Maruščiny rodiče se skutečnou pravdu o její smrti nedozvěděli. Na pohřeb Marušky jsem neměla možnost jít a dodnes toho lituji.

Měli lidi strach z okupace, přece jenom spousta lidí zažila válku.

Myslím, že to bylo poznat hlavně ve větších městech. Ve Svojanově byl nějaký poznatek, ale ne tak veliký.

Účastnila jste se nějakým způsobem protestů proti okupantům?

Ne, protože ve Svojanově se žádný protesty nekonaly, ty se spíš konaly ve větších městech.

Byl někdo zraněn nebo zabit vojáky z vašich známých?

Naštěstí ne nedovedu si představit, kdyby ano, ale i takové lidé byli.

Létala letadla?

Ano, bylo vidět, jak létají směrem do hlavního města Prahy.

Projevila se okupace v normálním životě?

V Poličce to bylo více poznat než ve Svojanově. Ve městech byli více informovaní.

Poslouchali jste rozhlas?

Já se o okupaci dozvěděla právě z rozhlasu, jakmile ho obsadili, tak jsem byla bez informací.

Viděla jste tanky nebo vojáky?

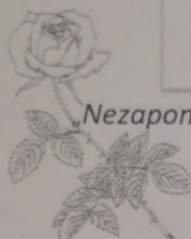
Bohu díky, žádný tank jsem nepotkala.

Byl život po okupaci narušen?

Jelikož příběh Marie Živné byl hodně silný. Lidé radši nic neříkali, aby se podobnému osudu vyhnu. Lidé se báli mluvit. Navzájem si nevěřili.

Obrázek 3 Marie v roce 2019

Nezapomeneme, nesmíme zapomenout.“

**Vážení občané,
městys Svojanov chce s vámi vzpomenout
45. výročí od úmrtí**

MARIE ŽIVNÉ,

kteřá se v roce 1974 stala obětí zvláště komunistického režimu.

**V neděli 14. 4. ve 14 hod.
pietou na hřbitově ve Svojanově,
poté na náměstí odhalením pamětní desky.**

Obrázek 4 Výročí Marie Živné

Obrázek 5 Hrob Živných ve Svojanově

5 Závěr

Myslím si, že jsem svoji absolventskou práci vypracovala úspěšně. Setkání s pamětníky byla velmi milá a jsem ráda, že jsem si toto téma vybrala, i když některé vzpomínky pamětníků byly velmi silné. Do práce jsem zahrnula i příběh Marie Živné, který sice přímo nesouvisí s rokem 1968, ale její smrt byla důsledkem srpnových událostí a následující normalizace. Jelikož mě baví dějepis, jsem zase o trochu moudřejší. Pamětníci vzpomínají na tuto dobu velmi těžce a jsou rádi, že dnešní doba je jiná. Mnohé křivdy už asi zůstanou navždy pohřbeny.

6 Použité zdroje

Stream – Slavné dny

PERNES, Jiří. Československo 1946-1992.

VANČURA, Jiří. Naděje a zklamání.